

آشاره:

عضو هیئت مدیره انجمن صنایع نساجی ایران گفت: سهمیه سامانه بهین یاب پلی استر مورد نیاز صنایع نساجی اصلاح و به روزرسانی شده است و امکان فعالیت‌های سوداگرانه برای خرید پت نساجی و قاچاق آن وجود ندارد.

بررسی وضعیت صنایع پایین دستی پتروشیمی نشان می‌دهد که یکی از مشکلات جدی این صنایع کمبود مواد اولیه مورد نیاز آنها است.

در این بین آن دسته از تولیدکنندگانی که در صنایع پایین دستی پتروشیمی از پلی اتیلن ترفتالات (PET) به عنوان ماده اولیه خود برای تولید الیاف پارچه استفاده می‌کنند، در سال جاری از کمبود یا نرسیدن مواد اولیه گلایه داشته‌اند.

در این بین اما مدیرعامل پتروشیمی تندگویان در مصاحبه‌ای با عنوان «کاتالیست پلادیوم در پتروشیمی تندگویان بومی سازی می‌شود/ در تولید گرید چادر مشکی به خودکفایی رسیدیم» عنوان کرده است که دلیل کمبود PET در صنایع پایین دستی پتروشیمی از جمله صنعت نساجی و صنعت بطری سازی، حضور دلالات در فرآیند خرید پت از بورس کالا است.

به گفته سیدرضا قاسمی شهری مدیرعامل شرکت پتروشیمی شهید تندگویان افزایش تقاضای پت در سال جاری ناشی از افزایش خرید پت توسط دلالات بوده است و دلالات پت تولیدی پتروشیمی شهید تندگویان را از بورس کالا می‌خرند و به کشورهای همسایه صادر می‌کنند. در نتیجه کلید حل این مشکل در اختیار وزارت صمت است و این وزارتخانه باید با شناسایی ظرفیت‌های کاذب در این صنایع دسترسی دلالات به خرید پت را قطع کند. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که شاید ارائه یک ریشه مشترک برای مشکل کمبود مواد اولیه در صنایع نساجی و بطری سازی درست نباشد. در این برای بررسی دقیق‌تر موضوع خبرگزاری فارس، با شاهین کاظمی عضو هیئت مدیره انجمن صنایع نساجی ایران به گفتگو نشست تا چالش‌های موجود در صنایع نساجی و فعل و انفعالات بازار را از دیدگاه تولیدکنندگان پایین دستی تحلیل و ارزیابی کند.

دیدگاه

رمزگشایی دلایل افزایش قیمت مواد اولیه نساجی

در زنجیره صنعت نساجی افزایش قابل ملاحظه‌ای یافت، به گونه‌ای که هم‌اکنون پلی استر را می‌توان سلطان الیاف در صنعت نساجی محسوب نمود.

در حال حاضر مهمترین ماده اولیه صنایع نساجی پلی استر است و بعد از آن پنبه در جایگاه بعدی قرار دارد و در کنار آنها به مقدار خیلی کم بقیه الیاف طبیعی مثل پشم و ابریشم و سایر الیاف مصنوعی نظیر اکریلیک، نایلون و پلی پروپیلن نیز در صنایع نساجی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

به طور کلی بیش از ۶۰ درصد مواد اولیه صنایع نساجی از الیاف پلی استر و حدود ۲۰ درصد هم از الیاف پنبه تشکیل شده است و ۲۰ درصد باقیمانده را سایر الیاف طبیعی و مصنوعی در اختیار دارند. مشخصاً قیمت الیاف پلی استر نسبت به الیاف پنبه کمتر است. لذا لباس پنبه‌ای در حال حاضر لباس لوکس و گرانی محسوب می‌شود. یعنی شما اگر پیراهنی داشته باشید که ۱۰۰٪ پنبه باشد نسبت به لباس ۱۰۰٪ پلی استر قیمت بالاتری دارد. به همین دلیل طبقات اجتماعی مرفه سراغ الیاف طبیعی نظیر پنبه، پشم و ابریشم می‌رود و طبقات متوسط و پایین جامعه از البسه مصنوعی که با پلی استر یا سایر مواد پلیمری تولید شده‌اند، استفاده می‌کند.

«در نیمه اول سال جاری قیمت منسوجات لباسی افزایش چشمگیری داشته است. دلیل این افزایش قیمت را چگونه تحلیل می‌کنید؟»

کاظمی: صنعت نساجی زنجیره‌ای از فرآیندها را دارد، یعنی ابتدا مواد پتروشیمی به الیاف تبدیل می‌شود، الیاف در کارخانه ریسندگی به نخ تبدیل می‌شود، نخ در کارخانه بافندگی به پارچه تبدیل می‌شود، پارچه در کارخانه رنگرزی چاپ، تکمیل و آماده می‌شود و بعد تازه مورد استفاده صنایع دوزندگی قرار می‌گیرد که با آن محصولات مختلفی دوخته می‌شود. ما در صنایع نساجی علاوه بر منسوجات لباسی منسوجات غیرلباسی هم داریم از جمله منسوجات خانگی نظیر کالای خواب، حوله، رومبلی، پرده و منسوجات صنعتی مانند نخ تیر، ژئوتکستایل و سایر منسوجاتی که کاربردهای فنی دیگری دارند.

در این زنجیره پلی استر یا همان پت (PET) نقش خیلی مهمی ایفا می‌کند. تا حدود ۴۰ الی ۵۰ سال پیش پنبه مهمترین الیاف در صنعت نساجی بود اما به مرور با افزایش جمعیت دنیا و کاهش سطح زیر کشت و در اولویت قرار گرفتن کشت‌های خوراکی، سهم الیاف مصنوعی و مخصوصاً پلی استر

پلی استر هجوم آوردند و قیمت به شدت بالا رفت. در آن زمان اداره کل صنایع نساجی وزارت صنعت چاره‌اندیشی کرد و با همکاری انجمن صنایع نساجی ایران تصمیم گرفت که همه ظرفیت‌های کاذب در این بخش را شناسایی و حذف نماید.

مشخصاً احتمال این وجود داشت که کارشناسان ادارات صنایع استان‌ها که در هر استانی مسئولیت صدور پروانه‌های بهره‌برداری را برعهده داشتند شاید دانش و تخصص کافی در این قضیه نداشتند. در نتیجه در وزارت صمت کمیته‌ای تشکیل شد که یک نماینده از اداره کل صنایع نساجی وزارتخانه، یک نماینده از انجمن نساجی و یک نماینده از هر استان در آن عضو بودند و به اتفاق یکدیگر از صنایع تولیدکننده الیاف مصنوعی و نخ‌های فیلامنتی در هر استان بازدید به عمل آورند.

اعضای این گروه تمام کارخانجاتی که در حوزه مصرف پلی استر نساجی پروانه بهره‌برداری داشتند را بازرسی حضوری کردند تا ظرفیت آنها را اصلاح و به‌روزرسانی کنند. برای این کار چند مرحله را طی کردیم، پرسشنامه طراحی کردیم و به آنها دادیم، قبض برق و لیست بیمه تامین اجتماعی و همچنین میزان مالیات بر ارزش افزوده پرداختی را چک کردیم و همه این عوامل را بررسی کردیم و در انتها ظرفیت یک میلیون و ۲۰۰ هزار تنی این صنعت را با انتخاب یک محصول استاندارد و شاخص برای کلیه کارخانجات به ۸۵۰ هزار تن تقلیل دادیم، یعنی ۴۰۰ هزار تن ظرفیت کاذب را از آن خارج کردیم.

در مرحله بعد گفتیم همه این واحدهای تولیدی لزومی ندارد که از مواد نو یا اصطلاحاً ویرجین استفاده کنند، زیرا ما می‌توانیم در برخی از کارخانه‌های تولید الیاف استیپل، محصول را با پلی استر بازیافتی (پرک بطری پت شسته شده) هم تولید کنیم. در نتیجه اولویت ما این شد که به کسانی که فقط می‌توانند با چپیس پلی استر نو کار کنند حتماً مواد اولیه را به طور ۱۰۰ درصد ظرفیت نامی ارزیابی شده تخصیص دهیم و مابقی که می‌توانند هم مواد اولیه نو و هم بازیافتی استفاده کنند، برایشان سهمیه ۷۵ درصد و ۲۲ درصدی با تعاریف و ضوابط مشخص تعیین کنیم. مثلاً برای تولید موکت یا بسیاری از منسوجات

ای که در بورس کالا برای عرضه چپیس پلی استر گذاشته شده است با احتساب سود پتروشیمی و همه هزینه‌های جانبی آن تعیین شده است. در نتیجه این افزایش قیمت بیش از ۵۰ درصدی که در قیمت پلی استر در بورس کالا اتفاق می‌افتد، افزون بر سود عادی پتروشیمی است. یعنی پولی از طبقه عمومی جامعه به پتروشیمی‌ها تزریق می‌شود. از خرداد ماه تا آبان ماه امسال ما برای خرید پت تقریباً همه هفته‌ها در رقابت بودیم که این موضوع یعنی افزایش قیمت منسوجات و البسه.

سوال اصلی اینجاست که چرا روی قیمت پایه پلی استر در بورس کالا اینقدر رقابت می‌شود؟

کاظمی: در حال حاضر پتروشیمی شهید تندگویان تنها تولیدکننده چپیس پلی استر در ایران است. در حدود ۲۵ سال پیش پتروشیمی تندگویان برای تولید چپیس پلی استر نساجی و چپیس پلی استر بطری (که در بازار به نام اختصاری پت شناخته می‌شود) تاسیس شده است. مقدار پلی استری که این پتروشیمی برای صنعت نساجی تولید می‌کند حدود ۳۰۰ هزار تن در سال است. حالا یک سوال: در وزارت صمت برای صنایع پایین‌دستی پلی استر نساجی چقدر پروانه بهره‌برداری صادر شده است؟ بالای یک میلیون و ۲۰۰ هزار تن در سال. یعنی ۴ برابر میزان پلی استری که در حال حاضر پتروشیمی تندگویان در بورس کالا عرضه می‌کند و نه تولید، چون عدد تولیدش احتمالاً بیش از این مقدار است. وظیفه وزارت صمت این بوده است که وقتی سرمایه‌گذاری با طرح اقتصادی برای ساخت کارخانه نساجی مراجعه می‌کند به آن پروانه بهره‌برداری بدهد، ولی الزامی از بابت تامین نیاز این کارخانجات به مواد اولیه از سوی وزارت صمت وجود نداشته است و متناسب با این افزایش توان و ظرفیت داخلی، ظرفیت تامین مواد اولیه در داخل کشور ایجاد نشد.

در شهریور سال ۹۷ که سقف رقابت در بورس کالا برداشته شد، به یکباره بحرانی در صنعت نساجی ایجاد شد. زیرا همه کارخانجات برای خرید چپیس

خوراک، پوشاک و مسکن به عنوان ۳ نیاز اساسی زندگی محسوب می‌شوند. در شرایط اقتصادی فعلی طبقه میانی و پایین جامعه ما بایستی اول بحث خوراک را مد نظر قرار داده و سپس به پوشاک بپردازد و با افزایش قیمت‌ها ناشی از تورم طبیعتاً هزینه کمتری را برای خرید پوشاک در اختیار دارد. در نتیجه قیمت پلی استر و سایر الیاف مصنوعی به عنوان مواد اولیه تولید البسه طبقات متوسط و پایین جامعه بسیار حائز اهمیت است.

وقتی که قیمت پلی استر افزایش پیدا می‌کند، قیمت لباسی که طبقه عامه جامعه استفاده می‌کنند افزایش می‌یابد. این افزایش قیمت هم در ابتدای زنجیره صنعت نساجی اتفاق می‌افتد و به صورت دومینویی به مردم منتقل می‌شود. یعنی در ابتدا کارخانه نساجی چپیس پلی استر مورد نیاز خود را با رقابت گران‌تر از پتروشیمی خرید می‌کند و بعد شرکت تولیدکننده الیاف مجبور می‌شود قیمتش را بالا ببرد، سپس قیمت نخ افزایش می‌یابد، بعد قیمت پارچه افزایش می‌یابد و در انتها قیمت لباس بالا می‌رود و مصرف‌کننده که مردم هستند، مجبورند پول بیشتری بابت لباس بپردازند که در حقیقت این پول به بخش اول این زنجیره یعنی صنعت پتروشیمی منتقل شده است.

متأسفانه قیمت چپیس پلی استر تولیدی توسط پتروشیمی تندگویان به دلیل افزایش تقاضا و در نتیجه رقابت در بورس کالا افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است و تا هفته‌های میانی فصل پاییز، پیش‌رقابت‌های ۵۰ تا ۶۰ درصدی بالای قیمت پایه برای خرید پلی استر از بورس کالا داشتیم.

این موضوع به چرخه صنایع نساجی آسیب می‌رساند ولی آسیب اصلی را در این فرآیند مردم طبقات پایین جامعه می‌بینند، زیرا در نهایت پول از جیب آن‌ها برداشته می‌شود. وقتی من تولیدکننده گرانول یا چپیس را گران می‌خرم، نخ را گران‌تر می‌دهم شاید مشتری‌های من کمتر شود ولی من که نمی‌خواهم ضرر کنم. این چرخه تا انتها ادامه دارد و در نهایت مصرف‌کننده مجبور است این پول را بپردازد.

در واقع در این فرآیند مصرف‌کننده کف جامعه به پتروشیمی پول می‌دهد، بدیهی است که قیمت پایه

بی‌یافت لزومی ندارد مواد اولیه نو استفاده شود و بلکه می‌توان ترکیبی استفاده کرد یا صددرصد بازیافتی استفاده کرد. لذا سهمیه بهین‌یاب این واحدها را کم کردیم و این باعث شد تا سقف مجموع سهمیه بهین‌یاب موردنیاز صنایع نساجی به حدود ۴۵۰ هزار تن در سال برسد.

خلاصه اینکه با اقداماتی که انجام شد فاصله بین عرضه چپیس پلی‌استر نساجی پتروشیمی تندگویان با تقاضای واحدهای تولیدی کاهش پیدا کرد و سال ۹۸ به این منوال و با کمترین تالطم و التهاب در بازار گذشت و رقابت چندان در بورس کالا برای خرید پلی‌استر نساجی اتفاق نیفتاد. چون طبیعتاً همه واحدها همزمان ظرفیت‌هایشان به طور کامل استفاده نمی‌کردند و خیلی از کارخانجات مثلاً یک دستگاه را خاموش کرده بودند. یا مشتری نداشتند یا هر اتفاق دیگری و خلاصه همان عدد کمتر از ۳۰۰ هزار تن در سال چپیس پلی‌استر نساجی مورد مصرف قرار می‌گرفت.

۹ در سال جدید چه اتفاقاتی افتاد که باعث شد ورق به سمت افزایش رقابت قیمت چپیس پلی‌استر در بورس کالا برگردد؟

کاظمی: کل صنایع کشور و از جمله صنعت نساجی در دو ماه اول سال درگیر تعطیلی نوروز و تمديد آن به خاطر موضوع کرونا بودند و به نوعی اکثر واحدهای نساجی تعطیل بودند. از اردیبهشت ماه واحدهای صنعت نساجی به صورت تدریجی شروع به خرید پلی‌استر نساجی کردند که در همین زمان قیمت ارز نیز افزایش قابل ملاحظه‌ای پیدا کرد. از طرفی دیگر امکان واردات مواد موردنیاز صنایع نساجی هم به دلیل قرارگیری صنعت نساجی ایران در فهرست تحریم‌های ظالمانه آمریکا و همچنین سایر تحریم‌های بانکی و غیره دیگر وجود نداشت. در نتیجه واحدهای نساجی حتی آنهایی که در سال‌های گذشته بخشی از نیاز خود را توسط واردات تامین می‌کردند به سمت خرید مواد اولیه خود از داخل کشور حرکت کردند. در گذشته بدین صورت نبود که همه محصولات زنجیره پلی‌استر

در صنعت نساجی از داخل تامین شود و مثلاً من بافنده تا قبل از این نخ پلی‌استر را وارد می‌کردم ولی الان به دلایلی که ذکر شد به سراغ کارخانه پلی‌استر داخلی می‌روم و درخواست نخ می‌کنم، یا کارخانه دوزندگی که تا قبل از این پارچه پلی‌استر رنگرزی و تکمیل شده خود را از خارج وارد می‌کرد، الان برای تامین نیاز خود به سمت صنایع رنگرزی و تکمیل داخلی و ... سوق پیدا کرده است. کارخانه بافندگی و متعاقب آن ریسندگی هم افزایش تقاضا را به واحدهای بالادستی خود در حوزه ذوب رسی الیاف و نخ فیلامنت منتقل کرده‌اند و در نهایت این چرخه به پتروشیمی تندگویان ختم شده است.

یعنی با بسته شدن مسیر واردات، همه تقاضا در کل زنجیره صنعت نساجی در داخل کشور تجمع شدند. یعنی آن ۴۵۰ هزار تنی که ما در سامانه بهین‌یاب مشخص کرده بودیم، الان تقاضا دارند تا عین آن ظرفیت را هر هفته از بورس کالا خرید کنند. قبلاً واردات وجود داشت ولی الان واردات نیست. بدیهی است در شرایطی که هم کمبود ارز هست و هم مسئله کرونا و هم تحریم‌ها، واردات کاهش پیدا کند. در نتیجه تقاضا برای خرید مواد اولیه داخلی از جمله چپیس پلی‌استر نساجی از بورس کالا افزایش می‌یابد.

به طور کلی ما در صنعت نساجی دو مدل نخ داریم: نخ فیلامنت (یا اصطلاحاً یکسره) و نخ ریسیده شده (یا اصطلاحاً اسپان) که از الیاف استیپل تولید می‌شود. در هفت ماه اول سال ۹۸ ما ۱۰۳ هزار تن انواع مختلف نخ فیلامنت پلی‌استر در ۸ ردیف تعرفه گمرکی و ۳۲ هزار تن نخ‌های ریسیده پلی‌استر در ۵ ردیف تعرفه گمرکی وارد کردیم. یعنی مجموعاً ۱۳۵ هزار تن نخ پلی‌استر موردنیاز صنایع نساجی از طریق واردات تامین شده است. در حالی که امسال در همین بازه زمانی میزان واردات انواع نخ فیلامنت پلی‌استر ۱۹ هزار تن و میزان واردات نخ ریسیده شده پلی‌استر ۵ هزار تن شده است که مجموعاً ۲۴ هزار تن نخ پلی‌استر وارد شده است. یعنی میزان واردات ما از ۱۳۵ هزار تن به ۲۴ هزار تن رسیده است.

نخ محصولی نیست که از ایران قاچاق شود و اصولاً امکان قاچاق یا صادرات مجدد آن بسیار کم است،

لذا می‌توان گفت کارخانه‌ای که نخ وارد کرده است می‌خواهد پارچه تولید کند و این نخ را در زنجیره صنعت نساجی به گردش بیناندازد، پس طبیعی است که این کاهش ۱۱۱ هزار تنی نخ پلی‌استر را باید به نوعی صنایع ذوب رسی و ریسندگی داخلی جبران نمایند که آنها نیز برای تامین نیاز مواد اولیه خود به سمت صنایع بالادستی یعنی پتروشیمی شهید تندگویان حرکت می‌کنند. علاوه بر این بایستی توجه داشت که در سال گذشته نزدیک به ۳۹ هزار تن هم چپیس پلی‌استر نساجی وارد شده بود که امسال این رقم به کمتر از ۱۰ هزار تن کاهش پیدا کرده است و مشخصاً فشار جبران این کمبود نیز متوجه شرکت‌های پتروشیمی می‌شود.

حال با احتساب کف عرضه ۵۵۰۰ تنی چپیس پلی‌استر نساجی توسط پتروشیمی تندگویان در بورس و در نظر گرفتن ۵۲ هفته در طی یکسال، مجموع عرضه ۲۸۶ هزار تن در سال خواهد بود که بسیار کمتر از نیاز صنعت نساجی به این ماده اولیه می‌باشد و نتیجه این عرضه کم می‌شود رقابت زیاد و افزایش قیمت مواد اولیه و در نهایت افزایش قیمت البسه و منسوجات نهایی. همه هزینه‌ای هم که مردم بابت خرید البسه با قیمت بالا انجام می‌دهند هم دست به دست و به صورت دومینو چرخیده و در نهایت به صنعت پتروشیمی می‌رسد که از منابع عظیم خدادادی کشور استفاده می‌نمایند.

۹ موضوعی که هم‌اکنون توسط پتروشیمی شهید تندگویان مطرح می‌شود این است که با توجه به نزولی بودن شاخص‌های اقتصادی کشور چرا در صنعت نساجی تقاضا رو به افزایش است؟ جواب آنها این است که حضور دلال‌ها باعث افزایش رقابت شده است و آنها پلی‌استر را از بورس می‌خرند و قاچاق می‌کنند.

کاظمی: همان طور که توضیح دادم این افزایش تقاضا ناشی از حضور دلالان در بازار پلی‌استر نساجی نیست، زیرا با اصلاح ظرفیتی که ما در سال ۹۷ انجام دادیم عملاً احتمال بروز دلالی در این حوزه

کمی بالاتر رفته است، مربوط به فروش‌هایی است که موعدها تحویل آن در ماه‌های آتی بوده است. مثلاً در دو هفته اخیر هم عرضه بالاتری داشته است که مربوط به فروش سلفی است که موعدها تحویل آن در دی ماه است، یعنی الان پول را از تولیدکننده گرفته است و محصول را دی ماه تحویل می‌دهد. در نتیجه وقتی امکان واردات محصولات وجود ندارد و همه تقاضای محصولات نساجی در داخل متمرکز شده است و از طرفی پتروشیمی تندگویان نیز به بهانه اینکه دلالت‌ها در بازار حضور دارند، چپیس پلی‌استر موردنیاز صنایه نساجی را به مقدار حداقل میزان تعیین شده عرضه نموده و تمایلی به افزایش عرضه ندارد، همین می‌شود که قیمت محصولات صنایه نساجی تحت تاثیر افزایش قیمت مواد اولیه به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش می‌یابد. بدیهی است که در این چرخه مصرف‌کننده عادی متضرر شده و صنایه پتروشیمی به عنوان بخش بالادستی با عرضه کمتر و سود بیشتر حاصل از رقابت بین مصرف‌کنندگان برنده بازار هستند و هیچ تمایلی به برهم خوردن این رویه ندارند.

کم عرضه کردن برای شرکت‌های پتروشیمی به معنای تشدید رقابت و سود بیشتر است. در واقع وقتی محصولی انحصاری باشد، آن شرکت پتروشیمی می‌تواند یک کالا تولید کند به اندازه دو کالا سود کند که الان دقیقاً به همین صورت است. اگر داده‌ها را بررسی کنیم، می‌بینید ظرفیت تولید پتروشیمی تندگویان در کلیه اسناد منتشر شده عددی بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن در سال است که از این میزان عددی در محدوده ۸۷۷ هزار تن در سال اختصاص به چپیس پلی‌استر دارد، درحالی‌که با عرضه هفته‌ای ۱۱ هزار تن مجموع چپیس پلی‌استر نساجی و بطری در بورس متوجه می‌شویم که میزان عرضه سالیانه این پلیمر در بورس توسط پتروشیمی در حدود ۵۷۲ هزار تن در سال است و به عبارت دیگر هنوز اختلاف قابل توجهی بین ظرفیت نامی و ظرفیت عرضه شده در بورس وجود دارد.

«وقتی در داخل تقاضا برای چپیس پلی‌استر نساجی وجود دارد طبیعتاً باید کف عرضه پتروشیمی تندگویان در بورس کالا افزایش یابد؟ نظر شما در این باره چیست؟»

کاظمی: به طور کلی در دنیا تقریباً ۶۵ درصد پلی‌استر تولیدی در پتروشیمی‌ها در صنعت نساجی به صورت چپیس پلی‌استر نساجی استفاده می‌شود و ۳۵ درصد باقیمانده در صنایع بسته‌بندی به صورت بطری یا فیلم در می‌آید. پتروشیمی تندگویان هم در ابتدا با همین فلسفه طراحی شد و تقریباً ۶۵ درصد تولیدات آن به تولید چپیس نساجی و الیاف و نخ فیلامنت و ۳۵ درصد آن به تولید چپیس بطری اختصاص پیدا کرد. ولی در سال‌های اخیر به دلیل تقاضایی که در چپیس بطری وجود داشت آرام آرام تغییراتی در درصد تولیدات این مجتمع ایجاد شده است.

الان کف عرضه چپیس پلی‌استر نساجی و چپیس پلی‌استر بطری در بورس تقریباً با هم برابر هستند و از هر دو به میزان ۵۵۰۰ تن در هفته در بورس کالا عرضه می‌شود. این موضوع با فلسفه اولیه طراحی پتروشیمی تندگویان متفاوت است. هر از چندگاهی نیز در خبرها متوجه می‌شویم که این شرکت قصد سرمایه‌گذاری در افزایش تولید چپیس پلی‌استر بطری دارد، که احتمالاً این موضوع نیز به دلیل حاشیه سود بیشتر و قیمت بالاتر این محصول در قیاس با چپیس پلی‌استر نساجی است.

طبیعتاً پتروشیمی تندگویان هم به عنوان یک بنگاه اقتصادی نگاه می‌کند بیند چه چیزی برایش می‌صرفد و من به عنوان یک صنعت پایین‌دست نمی‌توانم پتروشیمی را مجبور کنم که چه تولیدی داشته باشد. پتروشیمی شهید تندگویان می‌گوید الان کارگروه پتروشیمی در دفتر صنایع پایین‌دستی پتروشیمی کف عرضه چپیس پلی‌استر نساجی را ۵۵۰۰ تن تعیین کرده است و من هم همین مقدار عرضه می‌کنم. شرکت تندگویان در چند وقت اخیر همیشه عدد عرضه‌اش را منطبق بر این عدد تنظیم کرده است و هر از چندگاهی هم که عدد عرضه آن

را به صفر نزدیک کردیم، مگر اینکه کارخانه‌ای که آن زمان در حال تولید بود و الان به هر دلیلی تولید آن متوقف شده است و هنوز مجاز به خرید از بورس هست که این احتمال نیز بسیار کم است. در صنایعی که مصرف‌کننده چپیس پلی‌استر نساجی (TG) هستند، تعداد کارخانجات کم و ظرفیت تولید آنها تقریباً بالاست، بنابراین به راحتی می‌توان آنها را رصد کرد (تعداد کل کمتر از ۱۰۰ کارخانه است)، درحالی که در صنایعی که مصرف‌کننده چپیس پلی‌استر بطری (BG) دقیقاً خلاف این قضیه است، یعنی تعداد زیادی کارخانجات با ظرفیت پایین داریم. به همین دلیل فضای دلالتی در آنجا خیلی مساعدتر است و به دلیل پراکندگی آنها کنترل و نظارت تک تک این کارخانجات مشکلات و سختی بیشتری دارد.

مساله مهم در این است که چپیس پلی‌استر نساجی قاچاق‌پذیر نیست. زیرا ظرفیت کارخانه‌های مصرف‌کننده آن بالاست و اگر بخواهند قاچاقی انجام دهند باید محموله هزارتنی از چپیس پلی‌استر نساجی را قاچاق کنند و به عنوان مثال کسی در خارج از مرزها از دلان ده تن چپیس پلی‌استر نساجی نمی‌خرد. از طرف دیگر کشورهای اطراف ما در این حوزه از صنعت نساجی فعالیت چندانی ندارند. ما دو کشور نساجی در کنارمان داریم یکی ترکیه و دیگری پاکستان است که آنها اصلاً نیازی به چپیس پلی‌استر نساجی ما ندارند و عموم کارخانجات تولید الیاف و یا نخ فیلامنت پلی‌استر در آنها مجهز به تکنولوژی ذوب رسی مستقیم هستند که در آنها به صورت مستقیم از PTA و MEG محصول نهایی تولید می‌شود و مصرف‌کننده چپیس نیستند. اما تقریباً در همه کشورهای همسایه ایران از جمله عراق، افغانستان، آذربایجان، ارمنستان می‌توان تعداد زیادی واحد کوچک بطری‌سازی پیدا کرد که با ظرفیت خیلی کم در حال تولید هستند، لذا چپیس پلی‌استر بطری‌سازی قابلیت قاچاق‌پذیری بالایی دارد. تعداد واحدهای مصرف‌کننده آن در ایران زیاد است و ظرفیت‌های کوچک در آن زیاد دیده می‌شود که رصد و کنترل آنها با چالش‌های زیادی همراه است.